

## CHEMICKÝ PRŮMYSL

### SPOLUFINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ CHEMICKÝCH FIREM V ČR ZE ZDROJŮ EU

JANA KOŠTÁLOVÁ a LIBĚNA TETŘEVOVÁ

*Katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu, Fakulta chemicko-technologická, Univerzita Pardubice, Studentská 95, 532 10 Pardubice  
jana.kostalova@upce.cz*

Došlo 13.2.18, přijato 15.7.18.

**Klíčová slova:** projektový management, podpora podnikání, projekty EU, chemické firmy, Česká republika

#### Obsah

1. Úvod
2. Klíčové operační programy z pohledu chemických firem
  - 2.1. Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
  - 2.2. Operační program Zaměstnanost
  - 2.3. Operační program Životní prostředí
3. Využití podpory v aktuálním programovém období
4. Závěr

#### 1. Úvod

Významnou příležitostí pro chemické firmy působící v České republice (ČR) je možnost spolufinancovat vybrané projekty ze zdrojů Evropské unie (EU), zejména z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). V současném programovém období 2014–2020 je z prostředků ESIF alokováno pro Českou republiku 23,9 mld. EUR, tj. cca 612 mld. Kč (cit.<sup>1</sup>).

Chemické firmy mohou čerpat prostředky především z operačních programů Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Zaměstnanost a Životní prostředí. V případě těchto operačních programů mohou plnit roli hlavních řešitelů projektů a získat přímou finanční podporu. Mohou se však stát i partnery jiných subjektů, např. výzkumných institucí, a získat tak podporu i z dalších operačních programů, např. operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání<sup>2</sup>.

Podniky, jejichž působnost je v rámci území sedmi aglomerací zařazených do Integrovaných teritoriálních

investic (Brněnská, Hradecko-pardubická, Olomoucká, Ostravská, Plzeňská, Pražská a Ústecko-chomutovská) a podniky ze šesti sídelních aglomerací, které zpracovávají Integrované plány rozvoje území (České Budějovice, Jihlava, Karlovy Vary, Liberec-Jablonec nad Nisou, Mladá Boleslav a Zlín) mohou dále získat podporu v rámci naplňování regionálních plánů rozvoje a z nich vyplývajících výzev určených pro subjekty působící na uvedených územích<sup>3</sup>. Pro podniky působící na území hlavního města Prahy je pak dostupná podpora inovačních aktivit z operačního programu Praha – půl růstu ČR<sup>4</sup>. Malé a střední podniky navíc mohou získat podporu z Programu rozvoje venkova, kdy v rámci prioritní osy Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech jsou podporovány i nezemědělské podnikatelské aktivity přispívající k rozvoji venkova<sup>5</sup>.

#### 2. Klíčové operační programy z pohledu chemických firem

V současném programovém období 2014–2020 mohou chemické firmy působící v České republice pro financování svých podnikatelských záměrů využít především podpory z operačních programů Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Zaměstnanost a Životní prostředí.

##### 2.1. Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost má za cíl dosáhnout konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích. Tento program je řízen Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, komunikaci se žadateli a řešiteli projektů však zajišťuje Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest<sup>6</sup>.

Podpora z tohoto operačního programu je rozdělena do pěti prioritních os, z nichž následující čtyři osy jsou určeny k přímé podpoře ekonomických subjektů<sup>6</sup>:

- rozvoj výzkumu a vývoje,
- podpora podnikání malých a středních firem,
- efektivnější nakládání energií,
- rozvoj informačních a komunikačních technologií.

Finanční podporu mohou získat technologicky vyspělé firmy na realizaci výzkumných, vývojových a inovačních aktivit. Podpořeny mohou být také malé a střední firmy, a to především při realizaci nových podnikatelských záměrů a zvyšování konkurenceschopnosti zejména v mezinárodním prostředí. Tento program je dále zaměřen na podporu aktivit vedoucích ke zvyšování energetické účinnosti podnikatelského sektoru, nízkouhlíkové-

mu hospodaření, využívání obnovitelných zdrojů, modernizaci energetické infrastruktury a zavádění nových technologií v oblasti nakládání s energií a druhotnými surovinami. Podporováno je i zavádění služeb informačních a komunikačních technologií a jejich efektivní využívání<sup>7</sup>.

## 2.2. Operační program Zaměstnanost

Operační program Zaměstnanost má za cíl podpořit zaměstnanost, zvýšit kvalitu lidského kapitálu, podpořit sociální začleňování a zefektivnit fungování veřejné správy. Z pohledu podniků je zacílen na posilování rovných příležitostí mužů a žen, zvýšení adaptability zaměstnanců i zaměstnavatelů a na další vzdělávání zaměstnanců. Řízením tohoto operačního programu je pověřeno Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Podpora z tohoto operačního programu je rozdělena do pěti prioritních os, z nichž na přímou podporu podnikatelských subjektů je možné využít zejména následující dvě osy<sup>8</sup>:

- podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly,
- sociální začleňování a boj s chudobou.

Podniky mohou získat podporu na získání pracovníků z cílových skupin nezaměstnaní, mladí nezaměstnaní a osoby se ztíženým přístupem na trh práce, dále pak na zavádění flexibilních forem práce, další vzdělávání pracovníků vedoucí ke zvyšování odborné úrovně jejich znalostí, dovedností a kompetencí, tvorbu podnikových vzdělávacích programů, vytváření moderních systémů řízení lidských zdrojů, zavádění age managementu či spolupráci se vzdělávacími institucemi, praxe a stáže. Podpora je určena i na vytváření tzv. sociálních podniků. Z tohoto operačního programu mohou podnikatelské subjekty získat podporu také jako partneři projektů řešených veřejnými institucemi (např. úřady práce) nebo neziskovými organizacemi<sup>9</sup>.

## 2.3. Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí má za cíl zajistit kvalitní životní prostředí pro život obyvatel České republiky, podpořit efektivní využívání zdrojů, eliminovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí a zmírňovat dopady změny klimatu. Řídícím orgánem tohoto operačního programu je Ministerstvo životního prostředí ČR, zprostředkujícím subjektem je Státní fond životního prostředí ČR<sup>10</sup>.

Podpora z tohoto operačního programu je rozdělena do šesti prioritních os, z nichž pro přímou podporu podniků jsou určeny následující prioritní osy<sup>10</sup>:

- zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech,
- odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika,
- energetické úspory.

Podniky mohou získat podporu na realizaci náhrad a rekonstrukce stávajících stacionárních zdrojů znečišťování či na pořízení technologií vedoucích ke snížení emisí znečišťujících látek nebo vedoucích ke snížení úrovně znečištění ovzduší. Podpora je směřována také na imple-

mentace nebo modernizace technologií vedoucích ke snížení průmyslových odpadů či technologií vedoucích ke zvýšení materiálového a energetického využití odpadů. Spolufinancována z tohoto operačního programu rovněž může být výstavba a modernizace zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady, rekultivace starých skládek a sanace vážně kontaminovaných lokalit. Podpora je zaměřena i na aktivity vedoucí ke snížení environmentálních rizik jako jsou rekonstrukce zařízení vedoucích ke zvýšení bezpečnosti provozu, aplikace nových postupů a metod v managementu chemických látek, vytvoření expertních center REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) a center prevence rizik – infrastruktury pro institucionální zázemí implementace REACH a prevence závažných chemických havárií, rekonstrukce nebo nákup technologií pro omezení průmyslového znečištění i na zlepšení kvality prostředí v sídlech<sup>10</sup>.

## 3. Využití podpory v aktuálním programovém období

K 1. 6. 2018 bylo v České republice podáno celkem 203 477 žádostí o podporu z ESIF. K uvedenému datu bylo přijato k podpoře 161 134 projektů v celkovém objemu 317,1 mld. Kč. Alokováno tak bylo 51,8 % prostředků přidělených z ESIF (cit.<sup>11,12</sup>).

Zaměříme-li pozornost na chemické firmy, v České republice k uvedenému datu aktivně vykonávalo podnikatelskou činnost náležející dle klasifikace ekonomických činností CZ NACE do oddílu 20 – Výroba chemických látek a chemických přípravků 514 obchodních společností a družstev. K 1. 6. 2018 získalo z pozice hlavního řešitele projektu podporu z ESIF v rámci operačních programů Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Zaměstnanost a Životní prostředí celkem 72 chemických podniků, tj. 14 %. Podporu získalo 127 projektů, jejichž hodnota činila téměř 2,9 mld. Kč, z čehož příspěvek ze zdrojů EU tvořil 1,2 mld. Kč a zdroje chemických firem 1,7 mld. Kč. Pět projektů však nebylo dokončeno, čtyři byly ukončeny příjemcem podpory a jeden řídicím orgánem. Reálně tak podporu získalo 122 projektů 69 chemických firem. Jejich hodnota činila více než 2,8 mld. Kč, z čehož příspěvek ze zdrojů EU tvořil 1,2 mld. Kč a zdroje chemických firem 1,6 mld. Kč. Z uvedeného vyplývá, že chemické firmy se k uvedenému datu podílely 3,8 % na dosud přidělených prostředcích.

Za nejvýznamnější zdroj spolufinancování aktivit chemických firem z ESIF lze z hlediska objemu prostředků považovat operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, na druhém místě pak operační program Životní prostředí a na třetím místě operační program Zaměstnanost. Z tabulky I je patrná celková hodnota dosud realizovaných projektů, vč. podílu tvořeného příspěvkem EU a spoluúčasti chemických firem.

Co se týká operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, z tohoto operačního programu bylo zatím podpořeno 102 projektů chemických firem.

Tabulka I  
Podpora projektů chemických podniků z ESIF k 1. 6. 2018

Operační program	Příspěvek EU v Kč	Spoluúčast firem v Kč	Celkové způsobilé výdaje v Kč
Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	1 025 483 567	1 564 287 533	2 589 771 100
Zaměstnanost	23 266 501	4 887 943	28 154 444
Životní prostředí	163 657 440	56 036 137	219 693 577
Celkem	1 212 407 508	1 625 211 613	2 837 619 121

Největší podíl z nich tvoří projekty prioritní osy 1.1 Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace (66 projektů), následují projekty prioritní osy 1.2 Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků (22 projektů), prioritní osy 1.3 Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin (11 projektů) a prioritní osy 1.4 Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií (3 projekty). Podrobná alokace finančních prostředků z operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost je patrná z tabulky II.

Minimální výše podpory ze zdrojů EU činila u tohoto operačního programu z pohledu projektů chemických firem 98 tis. Kč na projekt, naopak maximální výše podpory téměř 96 mil. Kč na projekt. Minimální výše podpory ze zdrojů EU přitom činí 25 %, maximální 75 % a nejčastěji je poskytována ve výši 50 %.

Podporu z operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost získalo 56 chemických firem, a to 29 akciových společností a 27 společností s ručením omezeným. Čtyři z chemických firem za podpory tohoto operačního programu realizují dokonce pět projektů, tři firmy realizují čtyři projekty a stejný počet firem realizuje tři projekty, 15 firem realizuje dva projekty a 31 firem po jednom projektu. 26 projektů již bylo finančně ukončeno a 3 projekty byly ukončeny fyzicky. 32 projektů se nachází ve fázi plné, tj. fyzické i finanční, realizace, 35 projektů ve fázi fyzické realizace a 6 projektů ve fázi převodu podpory.

Co se týká operačního programu Zaměstnanost, za podpory tohoto operačního programu je zatím realizováno

15 projektů chemických firem. Další projekt pak byl ukončen z rozhodnutí řídicího orgánu. Všechny projekty jsou realizovány v rámci prioritní osy 3.1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly. Projekty v hodnotě více než 28 mil. Kč (blíže viz Tabulka I) realizuje za podpory tohoto operačního programu 15 chemických firem, a to 10 akciových společností a 5 společností s ručením omezeným. Šest z těchto firem současně realizuje také projekty v rámci operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Minimální podpora ze zdrojů EU na dosud realizované projekty chemických firem činila na jeden projekt 656 tis. Kč, maximální podpora pak 3,2 mil. Kč. Míra spolufinancování ze strany EU přitom činí až na jedinou výjimku 85 %. V současné době je 12 projektů ve fázi plné realizace a 3 projekty jsou ve fázi fyzické realizace.

Co se týká operačního programu Životní prostředí, z tohoto operačního programu bylo zatím podpořeno 5 projektů chemických firem. Dva projekty byly podpořeny v rámci prioritní osy 5.2 Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech a tři projekty v rámci prioritní osy 5.3 Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika. Finanční alokace z tohoto operačního programu je uvedena v tabulce III.

Minimální výše podpory ze zdrojů EU činila u tohoto operačního programu z pohledu projektů chemických firem 327 tis. Kč na projekt, naopak maximální výše podpory více než 113 mil. Kč na projekt. Minimální výše podpory ze zdrojů EU přitom činí 25 %, maximální a současně nejčastěji poskytovaná míra podpory činí 85 %. Podporu z operačního programu Životní prostředí zatím získaly čtyři chemické firmy, z toho tři společnosti s ručením

Tabulka II  
Podpora projektů chemických podniků z operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost k 1. 6. 2018

Prioritní osy	Příspěvek EU v Kč	Spoluúčast firem v Kč	Celkové způsobilé výdaje v Kč
1.1	772 410 792	1 056 046 255	1 828 457 047
1.2	101 749 279	151 162 839	252 912 118
1.3	136 139 575	315 479 460	451 619 035
1.4	15 183 921	41 598 979	56 782 900
Celkem	1 025 483 567	1 564 287 533	2 589 771 100

Tabulka III

Podpora projektů chemických podniků z operačního programu Životní prostředí k 1. 6. 2018

Prioritní osy	Příspěvek EU v Kč	Spoluúčast firem v Kč	Celkové způsobilé výdaje v Kč
5.2	116 459 119	38 313 139	154 772 258
5.3	47 198 321	17 722 998	64 921 319
Celkem	163 657 440	56 036 137	219 693 577

omezeným a jedna akciová společnost. Jedna firma přitom získala z tohoto operačního programu podporu na dva projekty. Jeden z řešených projektů byl již fyzicky ukončen, jeden je ve fázi plné realizace a zbývající tři projekty jsou ve fázi převodu podpory.

Z uvedeného je patrné, že řada chemických firem sídlících v České republice aktivně vyhledává a využívá alternativních možností financování svých rozvojových aktivit. Pozitivně můžeme hodnotit, že sledované chemické firmy soustředí svou pozornost na oblast výzkumu, vývoje a inovací a primární jsou pro ně projekty realizované v této oblasti. Realizace těchto projektů totiž může přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti daných chemických firem jak na národní, tak především mezinárodní úrovni. Méně pozitivní skutečností však je, že v poměrně malé míře se na čerpání podpory ze zdrojů EU podílí malé a střední firmy. Jak vyplývá z rozhovorů s manažery chemických firem, tato skutečnost je dána především odbornou, časovou a administrativní náročností projevují se jak ve fázi zpracování žádostí, tak ve fázi realizace projektů. Mezi další významné problémové faktory můžeme řadit velký rozsah a také průběžné změny a doplňování metodických materiálů upravujících podmínky získání podpory, dále pak významné rozdíly v prováděcích předpisech jednotlivých operačních programů, ale i náročnost dokladování průběhu projektu. Bariérou je i nutná důkladná znalost problematiky veřejných zakázek. Jako možnost řešení se z pohledu chemických firem nabízí využití externích služeb poradenských firem, které se specializují na zpracování žádostí a podporu při realizaci projektů. Možností je i společná příprava a realizace projektů v rámci odborných asociací či klastrů či zapojení se do projektů výzkumných institucí a univerzit v roli partnera.

#### 4. Závěr

Pro podniky chemického průmyslu působící v České republice se jako významná možnost spolufinancování aktivit ze zdrojů EU jeví operační programy Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Zaměstnanost a Životní prostředí. K 1. 6. 2018 získalo z pozice hlavního řešitele projektu z těchto operačních programů podporu 69 obchodních společností a družstev, jejichž předmětem činnosti je výroba chemických látek a chemických přípravků. Podpořeno tak bylo 122 projektů, jejichž hodnota činí více než 2,8 mld. Kč.

Jako nejvýznamnější příležitost se pro chemické podniky jeví možnost čerpat finanční prostředky z operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, a to konkrétně prioritní osy 1.1 Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace. Malé, střední i velké chemické podniky byly v minulosti velmi úspěšné zejména při získávání podpory na investice do infrastruktury, kapacit a zařízení přímo související s činnostmi v oblasti výzkumu a inovací či na výzkumné a inovační procesy, vč. systémů poukázek, inovací v oblasti procesů, designu a služeb anebo sociálních inovací. Podpořena byla i činnost v oblasti výzkumu a inovací v soukromých výzkumných střediscích, vč. vytváření sítí.

Příležitost spolufinancovat aktivity v environmentální oblasti představuje pro chemické podniky operační program Životní prostředí. Využit lze jak prioritní osy 5.2 Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech, kdy chemické podniky mají pozitivní zkušenosti především s podporou opatření v oblasti kvality ovzduší, tak prioritní osy 5.3 Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika, kdy chemické podniky úspěšně využívají podpory na sanaci průmyslových objektů a kontaminované půdy, ale i na aktivity v oblasti nakládání s odpady v domácnostech, vč. opatření týkajících se mechanicko-biologického zpracování, tepelného ošetření, spalování odpadu a skládkování.

Nezanedbatelnou příležitostí pro chemické podniky působící v České republice je možnost získat podporu z operačního programu Zaměstnanost, prioritní osy 3.1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly, kdy chemické firmy využívají finanční podpory ESIF na přizpůsobení pracovníků a podniků změnám.

S ohledem na skutečnost, že s koncem aktuálního programového období je očekáváno významné snížení podpory projektů soukromých subjektů ze zdrojů EU, by manažeri podniků měli zvážit možnost využít příležitosti, která se jim nyní nabízí a v budoucnu se pravděpodobně již nebude opakovat. Při koncipování návrhů projektů k podpoře přitom mohou využít příkladů dobré praxe v podobě již podpořených projektů chemických firem. Využit lze i zkušenosti sdílených v rámci odborných sekcí profesních sdružení jakými je např. Svaz chemického průmyslu ČR.

#### LITERATURA

1. <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>, staženo

- 28.6.2018.
2. <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1>, staženo 29.6.2018.
  3. <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/UD-typy/Integrované-nastroje>, staženo 10.7.2018.
  4. <http://penizeproprahu.cz/operacni-program-praha-polrustu-cr/>, staženo 29.6.2018.
  5. <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/Program-rozvoje-venkova>, staženo 28.6.2018.
  6. <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-Podnikani-a-inovace-pro-konkurenceschopnost>, staženo 28.6.2018.
  7. <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/oppik-2014-2020/operacni-program-podnikani-a-inovace-pro-konkurenceschopnost/operacni-program-podnikani-a-inovace-pro-konkurenceschopnost--157679/>, staženo 28.6.2018.
  8. <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-Zamestnanost>, staženo 28.6.2018.
  9. <https://www.esfcr.cz/programy/op-zamestnanost>, staženo 28.6.2018.
  10. <http://www.opzp.cz/o-programu/>, staženo 29.6.2018.
  11. <http://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>, staženo 28.6.2018.
  12. <http://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Seznamy-prijemcu>, staženo 28.6.2018.

**J. Košťálová and L. Tetřevová** (*Department of Economy and Management of Chemical and Food Industries, Faculty of Chemical Technology, University of Pardubice*): **Co-financing of Projects of Chemical Companies in the Czech Republic from EU Sources**

The possibility to co-finance selected activities from European structural and investment funds represent an important opportunity for chemical companies operating in the Czech Republic. In the current programming period 2014–2020, the key sources of co-financing from the point of view of chemical companies are the Enterprise and Innovation for Competitiveness, Environment and Employment Operational Programs. By June 1, 2018, 122 projects of 69 chemical companies have actually received support as the main investigator of these operational programs. The value of these projects amounted to more than CZK 2.8 billion, of which the EU contribution accounted for CZK 1.2 billion. The chemical companies have contributed 3.8 percent of the so-far allocated funds. It is desirable that the chemical companies initiate filling out applications for support in a wider range. Professional associations such as the Association of Chemical Industry of the Czech Republic can be helpful in it.

Keywords: project management, business support, EU projects, chemical companies, Czech Republic